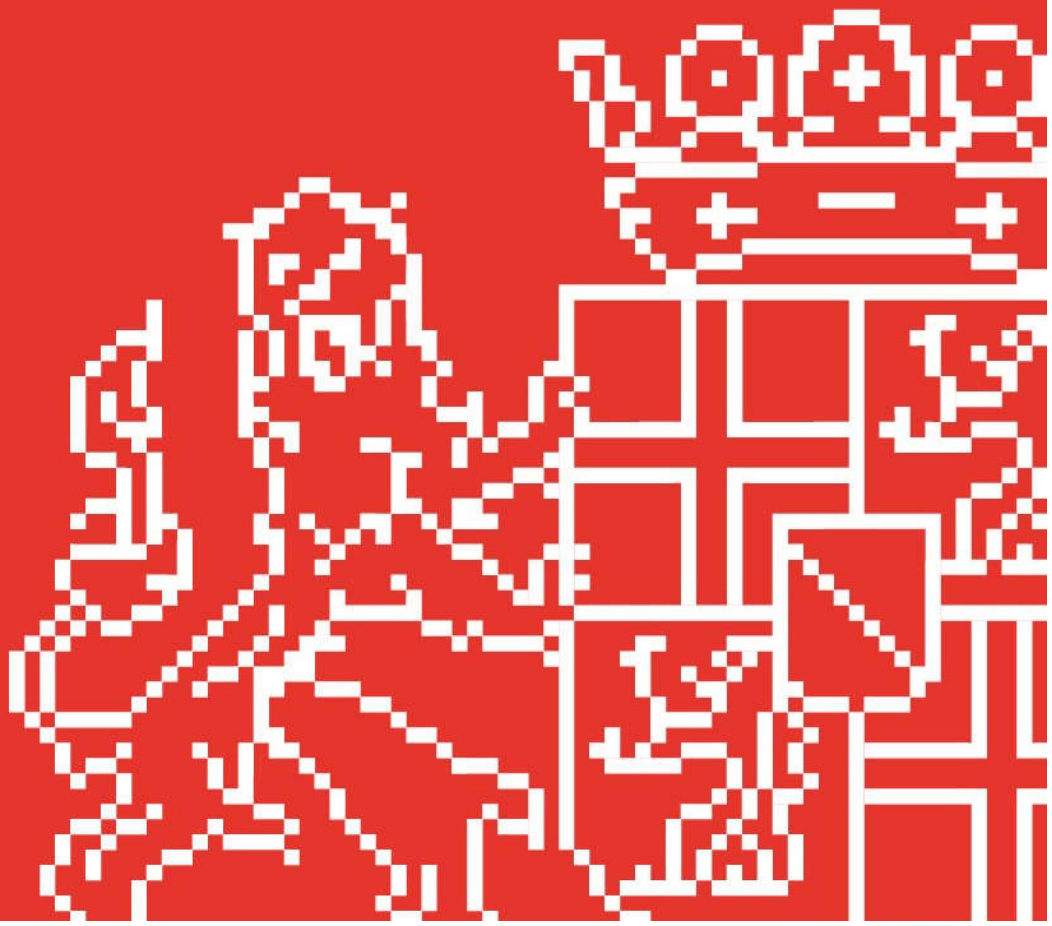

Aanjaagprogramma gezonde leefomgeving 2016-2019

Programmmaplan

Publicatiedatum 20 april 2017
Referentienummer 81A9FBB6

AANJAAGPROGRAMMA GEZONDE LEEFOMGEVING (2016-2019)

PROGRAMMAPLAN 2016-2019

PROVINCIE UTRECHT

INHOUDSOPGAVE

1	Waarom een aanjaagprogramma Gezonde Leefomgeving?.....	3
1.1	Context en aanleiding	3
1.2	Ambitie	3
1.3	Complexe opgave	4
1.4	Doelstellingen.....	4
1.5	Afbakening	5
1.6	Onderlinge afhankelijkheden	5
2	Programmaliijnen	7
2.1	Programmaliijn 1: DOEN	7
2.2	Programmaliijn 2: VERBREDEN	8
2.3	Programmaliijn 3: VERTELLEN.....	9
3	Programmasturing en organisatie	10
	Bijlage 1: Advies Provinciale Commissie Leefomgeving	

1 Waarom een aanjaagprogramma Gezonde Leefomgeving?

1.1 Context en aanleiding

Het gaat goed met de provincie Utrecht. De provincie is een vitale economische regio met een bijzonder aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu. Utrecht is in trek bij bewoners en bedrijven. Mensen wonen hier graag, de economie is sterk, de ligging is gunstig en er is een rijke schakering aan mooie (stads)landschappen met veel beleefbaar cultureel erfgoed en natuur.

Door de groei van de bevolking en de economie staat de kwaliteit van onze leefomgeving en daarmee onze gezondheid echter onder druk. In het stedelijk gebied speelt vooral bereikbaarheid, geluid, luchtkwaliteit en klimaat. In het landelijk gebied zijn wij ons steeds meer bewust van de effecten op de gezondheid door de landbouw.

Vaak wordt aandacht besteed aan bovenstaande negatieve omgevingsfactoren, terwijl de omgeving zeker ook een positieve invloed kan hebben op de gezondheid. Zo is er de afgelopen tijd steeds meer aandacht voor de (gezondheidsbevorderende) functie van bijvoorbeeld groen in de directe woonomgeving¹. En wordt gezonde leefomgeving steeds meer gezien in relatie tot het welbevinden van de mens².

De laatste jaren is aandacht voor gezonde leefomgeving in de samenleving onverminderd toegenomen. Wij zien dat veel van onze strategische samenwerkingspartners gezondheid en leefkwaliteit als cruciaal onderdeel van een duurzame (economische en maatschappelijke) ontwikkeling beschouwen.

Zo hanteert de Economic Board Utrecht (EBU) de thema's slim, groen en gezond en richten kennisinstellingen op het Utrecht Science Park zich op "One Health". De gemeente Utrecht stelt gezondheid centraal in al haar beleidsvelden en gemeenten als Nieuwegein en Amersfoort werken met de Gezonde Wijk aanpak. Ook op Rijksniveau zien we de aandacht op gezonde leefomgeving, bijvoorbeeld in het programma Slimme en Gezonde Stad. In de Agenda Stad³ is de gezonde stad als belangrijke pijler opgenomen. Ook is in de startnota 'De opgaven voor de Nationale Omgevingsvisie (Ministerie IenM; februari 2017) 'gezondheid en veiligheid in de leefomgeving' als een van de strategische opgaven opgenomen.

Ook de provincie onderschrijft het belang van de gezonde leefomgeving en wil hier graag een actieve rol in spelen. Waarom, hoe en op welke manier leest u in dit programmaplan.

1.2 Ambitie

Het realiseren van een gezonde leefomgeving om daarmee onze regio gezond, veilig, economisch vitaal, bereikbaar en aantrekkelijk te houden, is één van de belangrijkste opgaven waarvoor wij nu staan. Een gezonde leefomgeving is immers één van de duurzame innovatiemotoren voor steden en regio's waarvan zowel mensen als economie profiteren. Nu en in de toekomst. Het creëren van een gezonde leefomgeving is voor alle inwoners van de provincie Utrecht belangrijk; gezondheidsvraagstukken spelen in de grote én kleinere gemeenten van de provincie Utrecht.

Wij definiëren gezonde leefomgeving hierbij als volgt:

---

¹ http://www.rivm.nl/Onderwerpen/G/Gezonde_leefomgeving/Wat_verstaan_we_onder_een_gezonde_leefomgeving

² Zie onder meer <http://www.ipositivehealth.com/>

³ Samenwerking van het Rijk, steden en stakeholders gericht op het versterken van groei, innovatie en leefbaarheid van Nederlandse steden (<http://agendastad.nl/>)

Een gezonde leefomgeving is een leefomgeving die bewoners als prettig ervaren, uitnodigt tot gezond gedrag en waar de positieve invloed op gezondheid zo groot mogelijk is.

We definiëren gezondheid niet als 'afwezigheid van ziekte' maar hanteren de (door de WHO overgenomen) nieuwe definitie van gezondheid: 'het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van fysieke, emotionele en sociale uitdagingen in het leven' (Huber,

De uitdaging waar we voor staan, is de leefomgeving zo in te richten dat deze ook daadwerkelijk uitnodigt tot gezond gedrag en de positieve effecten op de gezondheid zo optimaal mogelijk worden beïnvloed. Dit vraagt om innovatieve oplossingen en naar een andere manier van kijken naar de inrichting van onze regio. Hierbij is niet alleen van belang dat de leefomgeving intrinsiek gezonder is, maar ook dat burgers die als gezond ervaren.

Met het aanjaagprogramma Gezonde Leefomgeving geven wij merkbare impulsen aan een aantal opgaven in het domein van de gezonde leefomgeving. Deze impulsen creëren we door in actuele casussen (gebiedsprojecten, beleids- en onderzoeksthema's) gezonde leefomgeving een centrale plek te geven in de afwegingen die worden gemaakt. De resultaten hiervan delen we en maken we toegankelijk, waardoor zij ook elders kunnen worden toegepast. Dit resulteert uiteindelijk in een stevige borging in beleid en uitvoering.

1.3 Complexe opgave

Het programma gezonde leefomgeving is een aanjaagprogramma. De kansen moeten en kunnen worden verzilverd in andere programma's en projecten. Maar zo eenvoudig is dat niet. Einstein zei het al: je kunt een probleem alleen oplossen buiten het domein waarin het zich voordoet.

Gezonde leefomgeving is een maatschappelijke opgave die complex van aard is, een zogenaamd wicked problem. Kenmerken van een wicked problem zijn onder andere dat de oorzaken van het probleem vaak onderling afhankelijk zijn, er meerdere (on)betrokken stakeholders met verschillende niveaus van kennis, kunde en verantwoordelijkheid zijn en er geen duidelijke oplossing voor handen is. Andere kenmerken zijn dat nieuwe kennis en verdere inzichtverwerving kan leiden tot een andere oplossing en dat geen partij de macht heeft om het probleem alleen tot een oplossing te brengen.

Een dergelijke complexe opgave vraagt om een integrale aanpak en inzet op innovaties, maar ook om een andere rol van de provincie en haar partners namelijk die van de co-maker.

En dus samen.....

Veel van onze partners hebben gezonde leefomgeving op de agenda staan en herkennen de complexe opgave. Samen-leiderschap en gedeelde verantwoordelijkheden worden steeds belangrijker.

We zijn al gestart met deze co-makersrol door deel uit te maken van allianties en netwerken op het gebied van gezonde leefomgeving, zoals het living lab slimme en gezonde stad Utrecht. We werken samen met partijen die investeren in een gezonde leefomgeving en stemmen de investeringen samen op elkaar af.

1.4 Doelstellingen

De doelstellingen van het aanjaagprogramma zijn als volgt:

- Doelstelling 1: We maken van gezonde leefomgeving een overkoepelend principe. Dit doen we door het formuleren van leidende principes die als uitgangspunt worden meegenomen bij provinciale planprocessen. Daar waar de provincie direct verantwoordelijk is, implementeren we deze principes ('practice what you preach').
- Doelstelling 2: Met onze partners werken we samen aan een gezonde leefomgeving voor de inwoners van de provincie Utrecht. Dit doen we onder meer in concrete casussen en door wetenschappelijke kennis en beleidsvraagstukken op het gebied van gezonde leefomgeving met

elkaar te verbinden vanuit het perspectief gezonde verstedelijking en 'verdorpelijking'. We wisselen de opgedane (nieuwe) kennis en ervaringen uit en passen deze toe in de praktijk.

- Doelstelling 3: We vergroten de bewustwording van het belang van een gezonde leefomgeving. Dit doen we door samen met onze partners de opgedane nieuwe kennis en ervaringen uit te wisselen en door de inspanningen en resultaten van het aanjaagprogramma zichtbaar te maken. Hierdoor dragen wij ook bij aan een betere profilering van de regio Utrecht op het gebied van de gezonde leefomgeving op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

1.5 Afbakening

De uitdaging is de leefomgeving zo in te richten dat deze uitnodigt tot gezond gedrag en de positieve effecten op de gezondheid zo optimaal mogelijk beïnvloedt. Dit vraagt om innovatieve oplossingen en een andere manier van kijken naar de inrichting van onze regio. Daarbij zijn de fysieke, economische en sociale component (zie kader) onlosmakelijk met elkaar verbonden. Een onderlinge balans is een voorwaarde voor een evenwichtige groei.

De toegevoegde waarde van de provincie ligt bij gezonde leefomgeving vooral in het fysieke domein. Het gaat hierbij om opgaven als:

- Hoe richten we de leefomgeving zo in dat zij steeds meer uitnodigt om te bewegen, te ontspannen en te ontmoeten?
- Hoe kunnen we de gezondheidsrisico's door luchtverontreiniging en geluidsoverlast zoveel mogelijk voorkomen en terugbrengen?
- Hoe kunnen we de gezondheids- en veiligheidsrisico's door de klimaatveranderingen (hittestress, watertekort en wateroverlast) zo klein mogelijk maken?
- Hoe zorgen we voor behoud en uitbreiding van leefkwaliteit in de vorm van recreatieve en culturele voorzieningen en aantrekkelijk landschap?

Opgaven waaraan we vanuit het aanjaagprogramma Gezonde Leefomgeving impulsen geven kunnen van buiten komen, maar ze kunnen ook voortvloeien uit de reguliere projecten of beleidsuitvoering van de provincie Utrecht, zoals het beleidskader Binnenstedelijke Ontwikkeling.

We sluiten crossovers naar het sociale en economische domein niet uit als er bijvoorbeeld met een beperkte inspanning een groot effect behaald kan worden.

De opgaven in het sociale domein worden primair door de gemeenten opgepakt en de opgaven in het economische domein worden door o.a. de EBU opgepakt die bedrijven helpt groene, gezonde en slimme business cases investeerbaar te maken.

Het realiseren van een gezonde leefomgeving kent een fysieke, sociale en economische component. De fysieke component richt zich op aanpassingen of veranderingen in de ruimte. Dat kan zijn de inrichting van de openbare ruimte (veilige omgeving die uitnodigt tot wandelen, aanleg en inrichting fietspaden, groene (recreatie)gebieden op relatief korte afstand van woongebieden, groen in de stad ter voorkoming van hittestress etc.) en op gezonde condities van de openbare ruimte zoals een goede luchtkwaliteit, beperking van geluids- en geuroverlast.

De sociale component richt zich op het welzijn van mensen waaronder gelijke kansen, sociale contacten, gezond gedrag (eten, bewegen e.d.), toegang tot zorg.

De economische component richt zich op de economische waarde van de gezondheidssector en op de economische waarde van innovaties gericht op het bevorderen van een gezonde leefomgeving.

1.6 Onderlinge afhankelijkheden

Gezonde leefomgeving is nauw verweven met veel ander beleid en regelgeving. Dit is onder meer zichtbaar in een aantal provinciale plannen en programma's zoals onderstaand aangegeven. Op nationaal niveau zien we een stevige verankering van gezondheid in de in ontwikkeling zijnde

Omgevingswet. In samenspraak met de partners van het *Utrecht 2040*-netwerk is gezonde leefomgeving een belangrijk thema in de Staat van Utrecht.

Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie

In de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (herijking 2016; januari 2017) is opgenomen dat 'wij ernaar streven dat iedereen in de provincie in een gezonde leefomgeving woont, werkt en recreëert. Dit is een belangrijke voorwaarde om een economische top regio te kunnen zijn. Bij plannen en projecten waarin wij betrokken zijn, brengen wij in beeld wat de gevolgen zijn van de voorgenomen ontwikkelingen op de kwaliteit van de leefomgeving. Door de milieukwaliteiten en de invloed daarop vanuit verschillende bronnen integraal mee te nemen in gebiedsontwikkelingen wordt in een vroegtijdig stadium de basis gelegd voor een gezonde en veilige leefomgeving.'

Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021

In het Bodem-, Water- en Milieuplan 2016-2021 is opgenomen dat we streven naar een gezonde leefomgeving, die een positieve bijdrage levert aan de economische en maatschappelijke ontwikkelingen in de regio. In dit plan is aangekondigd dat er een programma Gezonde Leefomgeving komt. Dit is als volgt geformuleerd: 'Wij zijn ons bewust van de toenemende aandacht voor een meer op gezondheid gerichte benadering van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en willen hierin een actieve rol spelen. Samen met onze partners gaan wij dit nader uitwerken in een programma Gezonde Leefomgeving.'

Mobiliteitsvisie 2015-2028

In onze Mobiliteitsvisie 2015-2028 benadrukken wij dat een goede bereikbaarheid per fiets, openbaar vervoer en auto in een gezonde omgeving, de provincie Utrecht tot een aantrekkelijkere vestigingsplaats maakt, de economie versterkt en een duurzame leefomgeving bevordert. De negatieve effecten van mobiliteit op de leefomgeving willen wij voorkomen en als dat niet mogelijk is, willen wij die effecten zoveel mogelijk beperken.

Omgevingswet

In de in ontwikkeling zijnde Omgevingswet en de bijbehorende AMvB's is gezondheid expliciet benoemd als afwegingscriterium bij ruimtelijke ontwikkeling en in vergunningverlening. De opgave is nu om in de op te stellen provinciale Omgevingsvisie en -verordening dat concreet te maken.

Staat van Utrecht

In maart 2017 is de Staat van Utrecht 2017 gelanceerd. De Staat biedt een bron van informatie voor iedereen die op zoek is naar kansen om de leefomgeving in onze provincie nog beter te maken. Hij nodigt uit om de dialoog aan te gaan. Wat speelt er allemaal? Wat gaat waar goed in de regio, wat kan beter en waar liggen belangrijke opgaven voor de toekomst?

PCL advies gezonde leefomgeving

Door de Provinciale Commissie Leefomgevingskwaliteit (PCL) is in oktober 2016 een advies uitgebracht over het onderwerp gezonde leefomgeving. De PCL signaleert dat de provincie al op veel manieren bijdraagt aan een gezonde leefomgeving, maar heeft aanvullend een aantal concrete adviezen. Het advies van de PCL is opgenomen als bijlage bij dit programmaplan.

2 Programmalijnen

In het aanjaagprogramma Gezonde Leefomgeving leggen we de focus op de mogelijkheden die wij als provincie hebben om de (fysieke) leefomgeving in onze regio gezonder te maken.

De volgende rollen maken het mogelijk om dit daadwerkelijk te doen:

- Presterende rol: borging in beleid en uitvoering
- Samenwerkende rol: co-makersrol, aanjagen slimme innovatieve oplossingen
- Inspirerende rol: kennisdeling en communicatie, inspirerende voorbeelden op het gebied van gezonde leefomgeving

Deze rollen hebben we geformuleerd in drie programmalijnen, die richting geven aan het Uitvoeringsprogramma gezonde leefomgeving:

Programmalijn 1: DOEN

Programmalijn 2: VERBREDEN

Programmalijn 3: VERTELLEN

In navolgende paragrafen lichten we deze programmalijnen toe.

Voor een uitgebreide beschrijving van de activiteiten die wij binnen de programmalijnen gaan verrichten, verwijzen wij naar het Uitvoeringsprogramma gezonde leefomgeving.

2.1 Programmalijn 1: DOEN

In programmalijn 1 leggen we de focus op de mogelijkheden die wij als provincie hebben om de (fysieke) leefomgeving in onze regio gezonder te maken.

Deze programmalijn volgt uit de volgende programmadoelstelling:

- We maken van gezonde leefomgeving een overkoepelend principe. Dit doen we door het formuleren van leidende principes die als uitgangspunt worden meegenomen bij provinciale planprocessen. Daar waar de provincie direct verantwoordelijk is, implementeren we deze principes ('practice what you preach').

Doe-doelen

1. Stevige borging van de doelstellingen op het gebied van gezonde leefomgeving in provinciaal beleid o.a. de Omgevingsvisie.
2. Gezond inrichten van de fysieke ruimte door gezondheid in te brengen als uitgangspunt bij ruimtelijke-economische ontwikkelingen, gebiedsontwikkeling en infrastructurele projecten,
3. Innovatieve werkvormen gebruiken om daarmee tot oplossingen te komen voor de complexe gezonde leefomgeving opgave.
4. Beter toepasbaar maken van bestaande instrumenten om de effecten van ruimtelijke keuzes op de gezondheid van inwoners te meten.

Wat gaan we doen?

- Het werken aan een gezondere leefomgeving vraagt een cultuurverandering: een integrale en innovatieve manier van werken. We gaan het gebruik nieuwe instrumenten, technieken en werkvormen faciliteren om extra impulsen met betrekking tot een gezondere leefomgeving vorm te geven. Bijvoorbeeld met:
  - o (Verkennen van) innovatieve samenwerkingsvormen en financieringsconstructies voor gezondheid in integrale gebiedsontwikkeling.
  - o Ondersteunen/faciliteren van het toepassen van nieuwe technieken in ruimtelijke ontwikkelingen en het beter toepasbaar maken van bestaande instrumenten (zoals de GES⁴-kaart en de Milieukwaliteitsprofielen in de mactable).
  - o Design Thinking: een manier van denken en werken om innovatie op een creatieve manier vorm te geven, een middel om snel dichterbij de maatschappij te staan.

---

⁴ GES is de afkorting van Gezondheidseffectscreening

- Actief bevorderen dat gezonde leefomgeving binnen projecten en programma's meegenomen wordt als uitgangspunt door adviesgesprekken aan te bieden met gezondheidsexperts (collega's of instanties).
- Bijdragen aan impulsen en acties voor een meetbaar gezondere leefomgeving in de provincie Utrecht gericht op de fysieke leefomgeving met crossover projecten als er met een kleine inspanning een groot resultaat kan worden gehaald (bijvoorbeeld met behulp van communicatie).

Voor een beschrijving van de activiteiten die wij binnen deze programmalijn gaan verrichten, verwijzen wij naar het Uitvoeringsprogramma gezonde leefomgeving.

Wat doen we al?

De provincie Utrecht heeft een aantal taken en bevoegdheden waarmee we invloed kunnen uitoefenen op de gezondheid van onze inwoners. Daarbij valt te denken aan 'klassieke' milieutaken op het gebied van luchtkwaliteit en geluid, aan onze verantwoordelijkheid voor een goede mobiliteit, inclusief het openbaar vervoer in de regio en aan onze taken op het gebied van natuur en recreatie. Maar ook het hanteren van uitgangspunten voor gezond ontwerp in de ruimtelijke ordening, de invloed van veehouderijen op de luchtkwaliteit, veiligheid en klimaatadaptatie dragen bij aan een gezondere leefomgeving.

De uitdaging is nu om het aspect gezondheid een centralere plek te geven in de afwegingen die we maken. Dit vraagt dat we meer dan voorheen uitgaan van integrale opgaven en kansen. Waar kunnen opgaven elkaar versterken? Welke integrale afwegingen zijn er bij toekomstige ontwikkelingen zodat Utrecht nu en op langere termijn nog gezonder, veiliger, economisch vitaal, bereikbaar en aantrekkelijk blijft?

Voorbeelden van plannen en programma's waaraan vanuit het aanjaagprogramma Gezonde Leefomgeving een impuls is gegeven, zijn het Realisatieplan Fiets 2016-2020 en het Beleidskader binnenstedelijke ontwikkeling 2016-2028.

2.2 Programmalijn 2: VERBREDEN

Via programmalijn 2 zetten we in op het bundelen van de krachten en het delen en toegankelijk maken van kennis en opgedane ervaringen om daarmee samen met onze partners de leefomgeving gezonder te maken.

Deze programmalijn volgt uit de volgende programmadoelstelling:

- Met onze partners werken we samen aan een gezonde leefomgeving voor de inwoners van de provincie Utrecht. Dit doen we onder meer in concrete casussen en door wetenschappelijke kennis en beleidsvraagstukken op het gebied van gezonde leefomgeving met elkaar te verbinden vanuit het perspectief gezonde verstedelijking en 'verdorpelijking'. We wisselen de opgedane (nieuwe) kennis en ervaringen uit en passen deze toe in de praktijk.

Verbreed-doelen

1. Verbreden via bundeling van krachten (regionale partners: gemeenten, kennisinstututen, UU, Hogeschool, en ook het Rijk en Europa en de inwoners van de provincie Utrecht) en
2. Delen en toegankelijk maken van kennis en ervaring.

Wat gaan we doen?

- Participeren in kennis- en onderzoeksagenda Healthy Urban Living.
- Deelnemen in proeftuinen/Living Labs.
- Verbreden bevorderen via vernieuwende werkwijzen: co-creatie, design thinking, proeftuinen.

Voor een beschrijving van de activiteiten die wij binnen deze programmalijn gaan verrichten, verwijzen wij naar het Uitvoeringsprogramma gezonde leefomgeving.

Wat doen wij al?

In 2016 is gestart met het bundelen van krachten en het leggen van een stevige basis voor verbreding door deelname/actieve bijdrage aan:

- Samenwerken in de proeftuin “Living Lab Stationsgebied Utrecht”: de *intentieovereenkomst* met gemeente Utrecht, Ministerie IenM en Ministerie EZ is in juni 2016 ondertekend (Rijksprogramma slimme gezonde stad pilot). Daarna heeft er ontwerpend onderzoek door drie stedenbouwkundige bureaus en een gedragspsycholoog, in opdracht van deze ondertekenaars.
- Voorbereiden kennis- en onderzoeksagenda Healthy Urban Living met de gemeente Utrecht, Universiteit Utrecht en Hogeschool Utrecht.
- Actieve bijdrage aan het *WHO-congres* ‘Environment and Health for European Cities in the 21st century: making a difference’ in december 2016.
- Samenwerken in de *proeftuin Utrecht Science Park* (USP): Overheden en partijen op het Utrecht Science Park werken samen aan de ambitie om in 2020 een internationaal toonaangevend vestigingsmilieu te bieden voor het cluster life science, duurzaamheid en gezondheid. Eén van de speerpunten is Healthy Urban Living.
- In mei 2016 is de *city deal Health HUB* mede door de provincie Utrecht ondertekend. Deze city deal moet de regio Utrecht nog meer op de kaart zetten met haar gezondheid gerelateerde economie.

2.3 Programmalijn 3: VERTELLEN

In programmalijn 3 zetten we in op het vergroten van de bewustwording van het belang van een gezonde leefomgeving. Daarmee willen we de stap van ‘willen’ naar ‘doen’ verkleinen. Daarbij speelt het bundelen van kennis en deze integraal beschikbaar maken voor verschillende doelgroepen een belangrijke rol.

Deze programmalijn volgt uit de volgende programmadoelstelling:

- We vergroten de bewustwording van het belang van een gezonde leefomgeving. Dit doen we door samen met onze partners de opgedane nieuwe kennis en ervaringen uit te wisselen en door de inspanningen en resultaten van het aanjaagprogramma zichtbaar te maken. Hierdoor dragen wij ook bij aan een betere profilering van de regio Utrecht op het gebied van de gezonde leefomgeving op regionaal, nationaal en internationaal niveau.

Vertel-doelen

- Stimuleren en faciliteren van gezond gedrag (gezondheidswinst valt niet alleen te behalen door een andere inrichting van de ruimte maar vooral ook door het gedrag van mensen).
- Vergroten van de belevingswaarde van het begrip gezonde leefomgeving.

Wat gaan we doen?

- Goede voorbeelden, ideeën en innovaties delen via een digitaal beeldscherm voor onze partners en geïnteresseerde organisaties en inwoners.
- Leerplatform oprichten: kennisdeling (toekomstige) ontwikkelingen en innovaties zoals proeftuinen (doelgroep beleidsmedewerkers provincie en gemeenten).
- Inspiratiesessies organiseren, onder meer over gezonde verstedelijking en gezond gedrag.

Voor een beschrijving van de activiteiten die wij binnen deze programmalijn gaan verrichten, verwijzen wij naar het Uitvoeringsprogramma gezonde leefomgeving.

Wat doen we al?

Communiceren via de corporate website.

3 Programmasturing en organisatie

Opdrachtgever/opdrachtnemer

- De portefeuillehouder Milieu is bestuurlijk opdrachtgever.
- De afdelingsmanager van de afdeling Fysieke Leefomgeving (FLO) is ambtelijk opdrachtgever.
- De teammanager van het team Bodem en Milieu (BMI) is gedelegeerd opdrachtgever.
- De programmamanager van het aanjaagprogramma Gezonde Leefomgeving is opdrachtnemer en is gestationeerd in het team BMI.

Het programmateam

Het programmateam bestaat uit een programmamanager, een strategisch adviseur, een communicatieadviseur en een programmamedewerker. Zij vormen de eenheid die alle dagelijkse programmazaken voor zijn rekening neemt, die voorstellen doet aan de stuurgroep en die de betrokken projectleiders en netwerken begeleid. Zij zijn eerste contactpunt voor vragen en zij zorgen voor afstemming van de activiteiten met vergelijkbare interne en externe trajecten.

Stuurgroep (nog op te richten)

De stuurgroep bestaat uit de verantwoordelijk portefeuillehouder en een vaste kern van interne en externe leden. Het doel van deze stuurgroep is om op actieve wijze de resultaten van het programma te delen, te voeden en te sturen. De portefeuillehouder Milieu is voorzitter van de stuurgroep.

Financieel kader

In de periode 2016-2019 is er een jaarlijks een bedrag van in 225.000 euro beschikbaar voor het aanjaagprogramma Gezonde Leefomgeving. Dit geld wordt besteed aan de inhuur van experts (voor de Living Labs en het benoemen en uitwerken van meekoppelkansen in andere beleidsvelden), aan kennisontwikkeling en kennisdeling op het gebied van Healthy Urban Living, aan de ontwikkeling van een communicatieconcept en aan verschillende activiteiten binnen het aanjaagprogramma (zoals inspiratiesessies).

Verantwoordingscyclus

De financiële verantwoording over het aanjaagprogramma Gezonde Leefomgeving vindt plaats in de jaarlijkse P&C cyclus. De inhoudelijke verantwoording vindt plaats via een jaarlijkse bijeenkomst gezonde leefomgeving van de interne en externe stakeholders waarin wordt teruggeblikt op de bereikte resultaten en de strategie voor het komende jaar wordt benoemd.

Bijlage 1: Advies Provinciale Commissie Leefomgeving